

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут
«Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Кафедра міжнародних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ
«28» серпня 2025 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ПРАВОЗНАВСТВО

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

освітньо-професійна програма «Міжнародні відносини»

вид дисципліни за вибором

навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2025 /2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

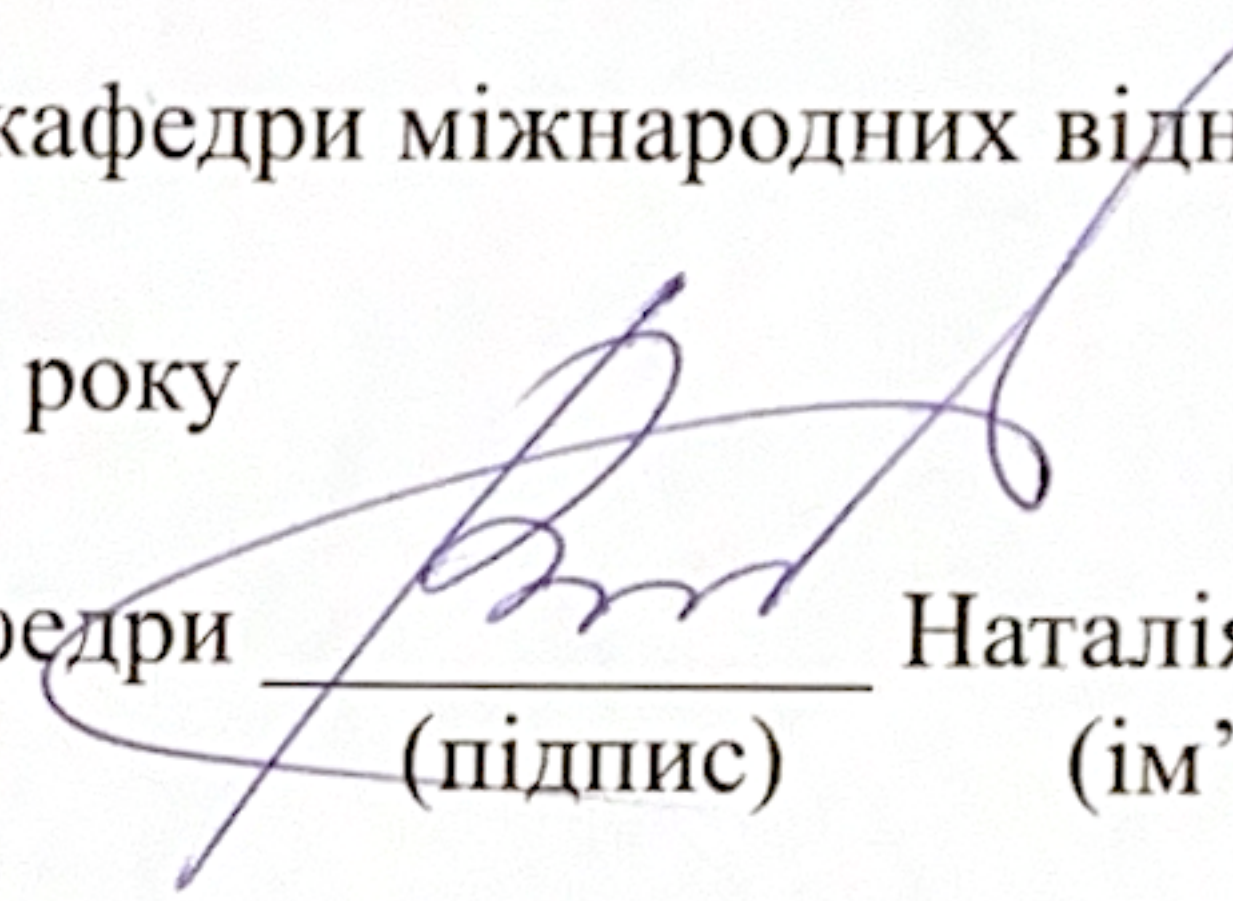
«21» жовтня 2025 року, протокол №25

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Олена ФАЙЄР, к. юрид. наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин.

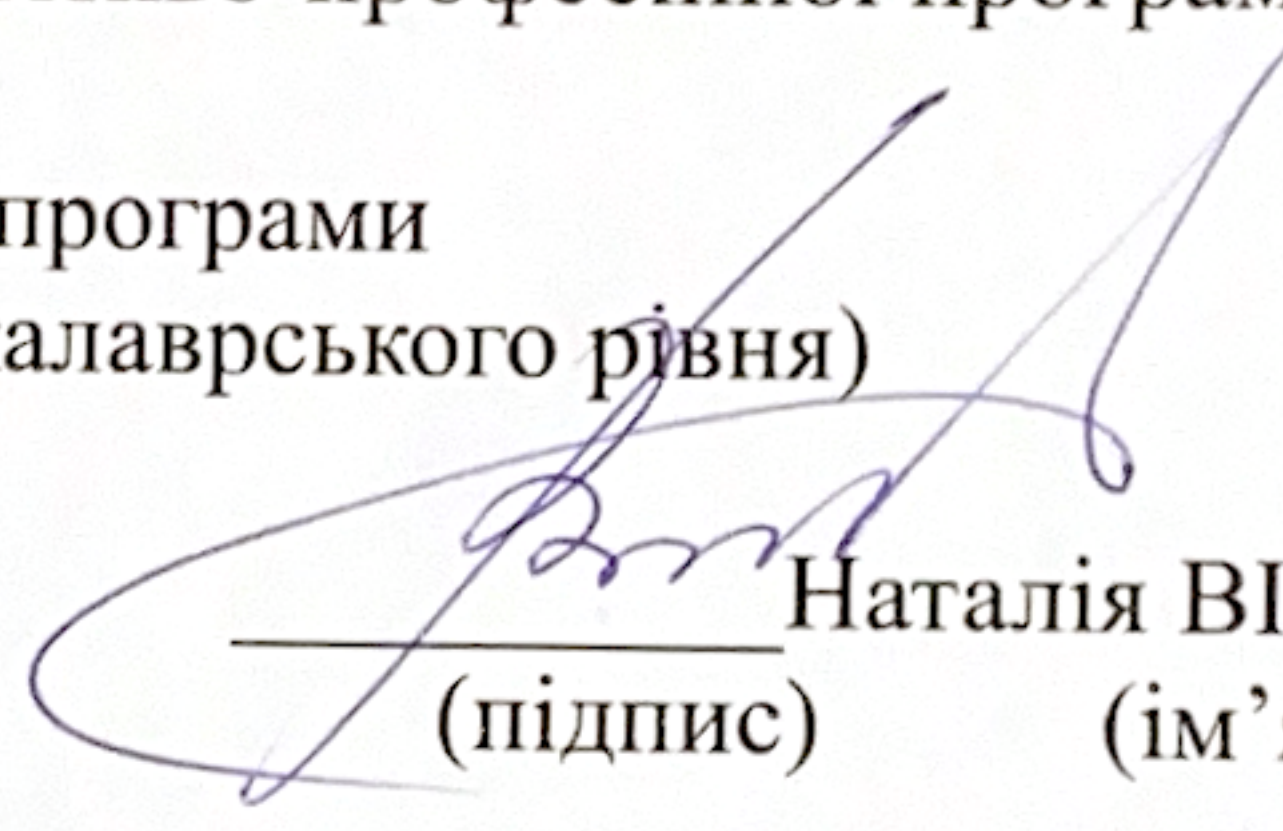
Програму затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин

Протокол №3 від «8» жовтня 2025 року

завідувач кафедри Наталія ВІННИКОВА
(підпис) (ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми

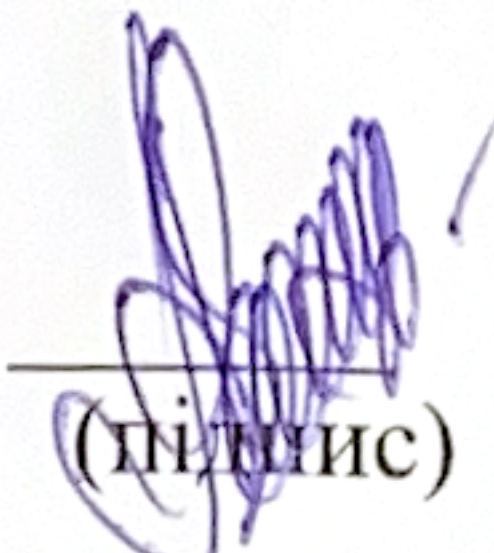
Гарант освітньо-професійної програми
«Міжнародні відносини» (бакалаврського рівня)

 Наталія ВІННИКОВА
(підпис) (ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол №3 від «10» жовтня 2025 року

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Ганна ПАНАСЕНКО
(ім'я та прізвище)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Правознавство» складена відповідно до освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 29 «Міжнародні відносини», спеціальності 291: «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни «Правознавство» полягає у формуванні у студентів базових знань з основ правознавства України та іноземних держав.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Правознавство» є: формування у студентів практичних умінь та навичок правильного тлумачення та застосування нормативно-правових актів чинного національного та іноземного законодавства, судової та арбітражної практики, необхідних для їх майбутньої професійної діяльності.

1.3. Кількість кредитів – 4.

1.4. Загальна кількість годин – 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	-
Семестр	
4-й	-
Лекції	
32 год.	-
Семінарські заняття	
32 год.	-
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
56 год.	-
Індивідуальні завдання	
не передбачені	

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна відповідно до ОПП: формування наступних загальних компетентностей:

ЗК1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України;

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

формування наступних спеціальних (фахових) компетентностей:

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК14. Здатність аналізувати у своїй роботі чинні міжнародні нормативно-правові акти.

1.7. Перелік, результатів навчання, що формує дана дисципліна відповідно до ОПП:

Результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 291 «Міжнародні відносини та регіональні студії»:

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних 13 досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

РН09. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

РН 15. Розуміти та застосовувати для розв'язання складних спеціалізованих задач міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо.

1.8. Пререквізити:

Вивчення дисципліни «Правознавство» не передбачає попереднє засвоєння кредитів з навчальних дисциплін.

2.ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ

Основні теорії виникнення держави (теологічна, патріархальна, договірна, органічна, класова, психологічна і інші). Особливості виникнення держав у різних народів світу. Причини виникнення держави.

Поняття і ознаки держави. Суверенітет держави і його співвідношення із суверенітетом народу і суверенітетом нації.

Поняття й ознаки громадянського суспільства. Співвідношення громадянського суспільства й держави.

Функції держави, як основні напрямки її діяльності. Внутрішні і зовнішні функції держави.

Форма держави (форма державного правління, форма державного устрою, форма державного (політичного) режиму, як складові форми держави).

Механізм, апарат та орган держави. Принципи організації і діяльності державного апарату. Принцип розподілу влади як основний принцип організації органів державної влади на законодавчу, виконавчу й судову. Система стримувань й противаг.

Поняття місцевого самоврядування. Принципи організації і діяльності органів місцевого самоврядування.

Соціальна правова держава: сутність, поняття і ознаки.

Тема 2. ТЕОРІЯ ПРАВА

Основні підходи до праворозуміння. Виникнення права. Поняття, ознаки принципи та функції права. Співвідношення права й економіки.

Правове регулювання. Механізм правового регулювання суспільних відносин. Способи, методи, типи правового регулювання.

Правова система. Система права, її складові. Норма права: поняття, ознаки, види. Структура норми права.

Джерела права: нормативно-правовий акт, правовий прецедент, нормативно-правовий договір, правовий звичай, правова доктрина, релігійно-правова норма, міжнародно-правовий акт.

Нормативно-правовий акт: поняття, ознаки, види.

Поняття правовідносин. Характерні риси правовідносин. Об'єкт, суб'єкт та зміст, як складові правовідносин. Види правовідносин.

Правова та правомірна поведінка. Правопорушення: поняття, ознаки і склад. Види правопорушень.

Юридична відповідальність. Підстави та види юридичної відповідальності.

Правосвідомість. Правова культура. Правовий нігілізм.

Тема 3. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО

Поняття, предмет та метод конституційного права в державах Європи, Азії та Північної Америки (на прикладах України, Великої Британії, Німеччини, Франції, Японії, КНР, США, Канади, Мексики, Республіки Куба). Поняття, структура та види конституційно-правових відносин. Джерела конституційного права в різних державах.

Конституція – Основний закон держави. Сутність та види конституцій. Структура Конституції України 1996 р. Поняття конституційно-правових норм та її особливості.

Конституційно-правове регулювання основних прав, свобод і обов'язків людини і громадянина. Співвідношення прав та обов'язків людини і громадянина. Класифікація прав й свобод людини і громадянина. Гарантії прав і свобод людини і громадянина. Механізм їх захисту.

Організація державної влади в державах Європи, Азії та Північної Америки (на прикладах України, Великої Британії, Німеччини, Франції, Японії, КНР, США, Канади, Мексики, Республіки Куба). Склад, структура та повноваження законодавчого органу. Голова держави: його статус і повноваження. Система органів державної виконавчої влади в державах Європи, Азії та Північної Америки (на прикладах України, Великої Британії, Німеччини, Франції, Японії, КНР, США, Канади, Мексики, Республіки Куба).

Поняття та види органів судової влади, правоохоронних та правозахисних органів України. Поняття, порядок формування та повноваження органів місцевого самоврядування.

Тема 4. ЦИВІЛЬНЕ ТА ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО

Поняття цивільного права. Предмет та метод цивільно-правового регулювання. Функції та принципи цивільного права. Система цивільного права: підгалузі, інститути, тубінститути та цивільно-правові норми. Поняття та розподіл цивільно-правових норм. Акти цивільного законодавства.

Поняття та елементи цивільних правовідносин. Фізична особа як суб'єкт цивільних правовідносин. Цивільна правоздатність, дієздатність та деліктоздатність фізичної особи. Поняття, ознаки та види юридичних осіб. Правоздатність та дієздатність юридичних осіб: поняття, момент виникнення та припинення.

Особисті немайнові права: ознаки та основні види.

Майнові права: поняття та види. Поняття і зміст права власності. Засоби набуття права власності та підстави його припинення.

Поняття і загальна характеристика правочинів. Види правочинів.

Загальна характеристика права інтелектуальної власності.

Загальна характеристика спадкового права.

Поняття зобов'язального права. Зобов'язання: поняття і структура. Підстави виникнення зобов'язань. Виконання зобов'язання: поняття та види (неустойка (штраф, пеня), порука, гарантія, завдаток, зalog, притримання). Припинення зобов'язання.

Цивільно-правовий договір як підстава виникнення зобов'язання.

Зобов'язання, які виникають у зв'язку із передачею майна у власність. Загальна характеристика договорів купівлі-продажу (поставки, міни та ін.), договору дарування, договору ренти та договори довічного утримання (догляду).

Зобов'язання, які виникають у зв'язку із передачею майна у користування. Загальна характеристика договорів найму (оренди) (прокату, земельної ділянки, транспортного засобу), договору лізингу, договору найму (оренди) житла, договору позички.

Зобов'язання, які виникають у зв'язку з виконанням робіт та наданням послуг. Загальна характеристика договорів підряду, побутового підряду, договору про надання послуг, договору перевезення, транспортного експедирування, договору зберігання, договору поруки, договору комісії, договору управління майном. Види договорів про надання фінансових послуг.

Недоговірні зобов'язання: поняття та види.

Цивільно-правова відповідальність: поняття, ознаки та умови настання. Умови звільнення від цивільно-правової відповідальності.

Тема 5. СІМЕЙНЕ ПРАВО

Поняття та загальна характеристика сімейного права. Джерела сімейного права. Сімейний кодекс України – основне джерело сімейного права України. Договір та звичай як джерело сімейно-правових норм.

Поняття та види сімейних правовідносин. Підстави виникнення, зміни та припинення сімейних правовідносин. Здійснення сімейних прав та виконання сімейних обов'язків. Захист сімейних прав та інтересів.

Поняття шлюбу та його правова природа. Порядок вступу до шлюбу. Державна реєстрація шлюбу та її значення. Особисті немайнові та майнові правовідносини подружжя. Правовий режим майна подружжя. Шлюбний договір. Права та обов'язки подружжя по утриманню. Поняття та підстави припинення шлюбу.

Загальні підстави виникнення прав і обов'язків батьків і дітей. Визначення походження дитини. Особисті немайнові та майнові правовідносини батьків і дітей.

Правовідносини за участю інших членів сім'ї та родичів.

Форми влаштування дітей – сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. Поняття та сутність усиновлення. Опіка та піклування над дітьми. Патронат над дітьми. Прийомна сім'я та дитячий будинок сімейного типу.

Тема 6. ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Загальна характеристика права інтелектуальної власності. Поняття права інтелектуальної власності в об'єктивному та суб'єктивному значеннях. Об'єкти права інтелектуальної власності, їх правовий захист. Особисті немайнові та майнові права суб'єктів права інтелектуальної власності. Суб'єкти виключних прав. Поняття та сутність порушення виключних прав суб'єктів права інтелектуальної власності.

Авторське право в об'єктивному та суб'єктивному значенні. Види об'єктів та суб'єктів авторських прав. Особисті немайнові та майнові права автора: поняття, види, виключення й обмеження прав авторів. Строки дії авторських прав.

Суміжні права в об'єктивному та суб'єктивному значенні. Види суб'єктів суміжних прав. Особисті немайнові та майнові права суб'єктів суміжних прав: види, строк дії, правовий захист.

Патентне право: поняття, суб'єкти й об'єкти. Умови патентоздатності. Поняття та види патентів. Особисті немайнові та майнові права винахідника й автора промислового зразка: види, строк дії, правовий захист.

Правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів й послуг. Поняття комерційного найменування, торгової марки та географічного зображення. Особисті немайнові та майнові права суб'єктів прав інтелектуальної власності на комерційне найменування, торгову марку та географічне зображення: види, строк дії, правовий захист.

Тема 7. ТРУДОВЕ ПРАВО

Поняття і загальна характеристика трудового права України. Кодекс законів про працю – основне джерело трудового права України. Поняття та види трудових правовідносин. Підстави виникнення, зміни та припинення трудових правовідносин.

Конституційне право на працю. Особливості права на працю неповнолітніх, жінок і молоді.

Колективний договір: поняття, порядок укладення, зміст. Поняття, зміст та сторони трудового договору. Контракт як особлива форма трудового договору. Порядок прийняття на роботу. Поняття і загальна характеристика підстав припинення трудового договору. Порядок розірвання трудового договору з ініціативи працівника, власника або уповноваженого ним органу.

Правове регулювання робочого часу та його види. Час відпочинку і його види. Відпустка як вид відпочинку. Види відпусток за трудовим законодавством України. Оплата праці.

Трудова дисципліна. Дисциплінарна відповідальність: поняття, ознаки, види та особливості. Поняття і види дисциплінарних стягнень, порядок їх накладення і зняття. Матеріальна відповідальність працівників: поняття, підстави, види.

Поняття і порядок розгляду індивідуальних і колективних трудових спорів.

Тема 8. ЕКОЛОГІЧНЕ ТА ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО

Поняття та загальна характеристика екологічного права України. Джерела екологічного права України (Лісовий кодекс, Кодекс про надра, Водний кодекс, Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» та інші).

Правовідносини, які виникають з приводу використання природних ресурсів: поняття та підстави виникнення й припинення. Екологічні права і обов'язки громадян.

Принципи охорони навколишнього природного середовища. Об'єкти державної охорони навколишнього природного середовища. Екологічна безпека як частина національної безпеки України. Екологічна експертиза: поняття, мета, суб'єкти й об'єкти. Види екологічної експертизи.

Загальне і спеціальне використання природних ресурсів. Види природокористування. Права і обов'язки природокористувачів. Право власності на природні ресурси. Об'єкти права власності українського народу. Земля, води, надра, ліси як об'єкти правової охорони і використання.

Природно-заповідний фонд України. Червона книга України.

Відповідальність за порушення екологічного законодавства: поняття, види й підстави. Види адміністративних стягнень за порушення вимог екологічного законодавства.

Поняття і загальна характеристика земельного права України. Земельний кодекс України – основне джерело земельного права України.

Види земель в Україні. Право власності на землю: поняття і суб'єкти. Права та обов'язки власника земельної ділянки. Способи набуття права власності на землю.

Користування землею: поняття, суб'єкти, види. Оренда землі. Права й обов'язки землекористувачів.

Порядок передачі землі у власність та надання у користування.

Підстави припинення права власності на землю (добровільна відмова, смерть власника, відчуження, звернення стягнення, конфіскація та інші). Перехід права власності на земельні ділянки: порядок, умови. Угода про перехід права власності на земельні ділянки : поняття та вимоги.

Правові засади плати за землю.

Фермерське господарство: сутність порядок створення та ведення.

Відповідальність за порушення земельного законодавства. Порядок вирішення земельних спорів.

Тема 9. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

Поняття й загальна характеристика адміністративного права в державах Європи, Азії та Північної Америки. Предмет та метод адміністративного права. Система адміністративного права України. Джерела адміністративного права. Кодекс про адміністративні правопорушення України як особливе джерело адміністративного права.

Адміністративно-правові відносини: поняття та специфіка. Структура адміністративно-правових відносин. Суб'єкти адміністративного права.

Державне управління: сутність, форми, особливості. Сутність виконавчої влади. Поняття і методи державного управління. Загальна характеристика державної служби в Україні.

Адміністративний примус як різновид державного примусу.

Адміністративна відповідальність: поняття, ознаки, підстави. Адміністративний проступок: поняття, ознаки, види. Склад адміністративного проступку: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт та суб'єктивна сторона. Загальні правила та строки притягнення до адміністративної відповідальності.

Види і порядок застосування адміністративних стягнень. Адміністративне провадження: поняття, стадії, органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення

Тема 10. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО

Поняття і загальна характеристика кримінального права в державах Європи, Азії та Північної Америки. Джерела кримінального права України. Загальна характеристика Кримінального кодексу України. Принцип дії кримінального закону у просторі, у часі та за колом осіб.

Поняття злочину і його ознаки. Види злочинів. Відмінність злочину від інших правопорушень.

Поняття і значення складу злочину. Елементи складу злочину: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона. Стадії злочину: готування до злочину, замах на злочин, закінчений злочин. Матеріальний, формальний та усічений склад злочину.

Неосудність: поняття, медичний та юридичний критерії. Добровільна відмова від доведення злочину до кінця. Співучасть у злочині.

Поняття, ознаки та підстави кримінальної відповідальності.

Поняття, система та види покарань за Кримінальним кодексом України. Обставини, що виключають злочинність діяння. Обставини, які пом'якшують покарання і обставини, що обтяжують покарання. Примусові заходи виховного характеру.

Класифікація кримінальних правопорушень за Кримінальним кодексом України та інших держав світу.

Злочини проти основ національної безпеки України: загальна характеристика, відмінні риси, види та склад (дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади; державна зрада; шпигунство та інші).

Злочини проти особи: загальна характеристика, відмінні риси, види та склад (злочини проти життя та здоров'я особи: умисне вбивство; вбивство через необережність; умисне тяжке тілесне ушкодження та інші; злочини проти волі, честі та гідності особи: торгівля людьми або інша незаконна угода щодо передачі людини та інші; злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи: зґвалтування, статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості та інші).

Злочини проти власності: загальна характеристика, відмінні риси, види та склад (крадіжка, грабіж, розбій, шахрайство та інші).

Злочини проти громадського порядку та моральності: загальна характеристика, відмінні риси, види та склад (масові зворушення, хуліганство та інші).

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п та с	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Теорія держави	9	2	2			5						
Тема 2. Теорія права	9	2	2			5						
Тема 3. Конституційне право	19	6	6			7						
Тема 4. Цивільне та господарське право	19	6	6			7						
Тема 5. Сімейне право	9	2	2			5						
Тема 6. Право інтелектуальної власності	9	4	2			5						
Тема 7. Трудове право	9	2	2			5						
Тема 8. Екологічне та земельне право	9	2	2			5						
Тема 9. Адміністративне право	9	4	4			5						

Тема 10. Кримінальне право	15	4	4			7						
<i>Усього годин</i>	120	32	32			56						

4. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття – вид навчального заняття, на якому науково-педагогічний працівник організовує дискусію з попередньо визначених проблем.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теорія держави	2
2	Теорія права	2
3	Конституційне право	2
4	Конституційне право	2
5	Конституційне право	2
6	Цивільне та господарське право	2
7	Цивільне та господарське право	2
8	Цивільне та господарське право	2
9	Сімейне право	2
10	Право інтелектуальної власності	2
11	Трудове право	2
12	Екологічне та земельне право	2
13	Адміністративне право	2
14	Адміністративне право	2
15	Кримінальне право	2
16	Кримінальне право	2
	Разом	32

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин (денна форма)
1	Теорія держави <i>Завдання:</i> ознайомлення з рекомендованою літературою за вказаною темою, коспектування тез, підготовка доповідей 1. Машков А.Д. Теорія держави і права. – Київ: Алерта, 2024. – 452 с. 2. Офіційний вебсайт Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws	5
2	Теорія права <i>Завдання:</i> розглянути питання лекційного матеріалу, звернутись до рекомендованої літератури та підготувати інформаційне повідомлення з медіапрезентацією. 1. Машков А.Д. Теорія держави і права. – Київ: Алерта, 2024. – 452 с. 2. Офіційний вебсайт Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws	5
3	Конституційне право <i>Завдання:</i> розглянути питання лекційного матеріалу, звернутись до	7

	рекомендованої літератури та підготувати інформаційне повідомлення з медіапрезентацією. 1. Конституційне право зарубіжних країн. Академічний курс. – 13-те видання. – Київ: ЮрінкомІнтер, 2023. – 224 с. 2. Слінько Т.М. Конституційне право України. – Харків: Право, 2024. – 672 с. 3. Офіційний вебсайт Європейського Союзу. URL: https://europa.eu	
4	Цивільне та господарське право <i>Завдання:</i> поглибити знання за допомогою рекомендованої літератури та інтернет-послань. 1. Спасибо-Фатєєва І.В. Цивільне право України. Частина загальна. – Харків: ЕКУС, 2024. – 568 с. 2. Спасибо-Фатєєва І.В. Цивільне право України. Особлива частина. – Харків: ЕКУС, 2025. – 592 с. 3. Офіційний вебсайт Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws	7
5	Сімейне право <i>Завдання:</i> розглянути лекційний матеріал, поглибити знання за обраною темою за допомогою інтернет-посилань та допоміжної літератури, вирішити практичні задачі. 1. Бондар Т.В., Дзера О.В. Сімейне право України. – Київ: ЮрінкомІнтер, 2023. – 520 с. 2. Офіційний вебсайт Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws	5
6	Право інтелектуальної власності <i>Завдання:</i> поглибити знання за допомогою рекомендованої літератури та інтернет-послань. 1. Спасибо-Фатєєва І.В. Цивільне право України. Частина загальна. – Харків: ЕКУС, 2024. – 568 с. 2. Спасибо-Фатєєва І.В. Цивільне право України. Особлива частина. – Харків: ЕКУС, 2025. – 592 с. 3. Офіційний вебсайт Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws	5
7	Трудове право <i>Завдання:</i> поглибити знання за допомогою рекомендованої літератури та інтернет-послань. 1. Трюхан О.А. Трудове право України. – Одеса: Гельветика, 2022. – 468 с. 2. Офіційний вебсайт Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws	5
8	Екологічне та земельне право <i>Завдання:</i> поглибити знання за допомогою рекомендованої літератури та інтернет-послань. 1. Гетьман А.П. Екологічне право. – Харків: Право, 2024. – 1008 с. 2. Офіційний вебсайт Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws	5
9	Адміністративне право <i>Завдання:</i> розглянути питання лекційного матеріалу, звернутись до рекомендованої літератури та підготувати інформаційне повідомлення з медіапрезентацією.	5

	1. Адміністративне право України. Підручник. / за заг.ред. О.В. Кузьменко. – Київ: ЮрінкомІнтер, 2025. – 700 с. 2. Порівняльне правознавство у таблицях: навч. посіб. для юрид. ф-тів та закл. вищ. освіти / авт.-уклад.: О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. – 4-те вид., змін. – Харків: Право, 2021. – 164 с. 3. Офіційний вебсайт Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws	
10	Кримінальне право <i>Завдання:</i> розглянути лекційний матеріал, поглибити знання за обраною темою за допомогою інтернет-посилань та допоміжної літератури, вирішити практичні задачі. 1. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина: навчальний посібник. 10-те видання. – Київ: Алерта, 2024. – 604 с. 2. Волощук О.Т., Грушко М.В., Колесник В.Ю. Кримінальне право зарубіжних країн. – Одеса: Фенікс, 2021. – 224 с. 3. Коломієць Ю.Ю., Ободовський О.В. Кримінальне право України. Особлива частина. – Київ: ЮрінкомІнтер, 2023. – 228 с. 4. Офіційний вебсайт Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws	7
	Разом	56

6. ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне завдання не передбачене навчальним планом.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Використовуються такі методи навчання, як словесні (лекція, бесіда, розповідь, пояснення, диспут); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (вирішення задач, відповіді на тести, практична робота) тощо.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на практичних заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних та практичних занять (групова дискусія, тренінгові завдання);
- контроль та оцінювання якості підготовки завдань в ході індивідуальної/командної роботи студентів;
- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу (у вигляді тестування);
- контроль та оцінювання вмінь вирішувати аналітичні та інші завдання;
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати із застосуванням сучасних інформаційних технологій.

При вивченні кожної теми проводиться поточний контроль. На практичному занятті за кожен тему студент може отримати від 5 до 10 балів за різні види завдань та на семінарському занятті – від 1 до 5 балів за різні види завдань (табл. 8.1). Максимально студент може отримати 60 балів в ході семінарських та практичних занять.

Таблиця 8.1

Критерії та методи оцінювання

<i>Методи</i>	<i>Критерій оцінювання</i>	<i>Система оцінювання, бали</i>
Робота над практичними завданнями (вирішення задач)	виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній або письмовій відповіді на запитання продемонстрував всебічні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу, вміє грамотно застосовувати нормативно-правові документи та інтерпретувати одержані результати	4-3
	виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній або письмовій відповіді на запитання продемонстрував повне знання програмного матеріалу, але припустився окремих несуттєвих помилок	3-1
Робота над командними завданнями (представлення теорії або ідеї у формі презентації та доповіді подальшим наведенням позитивних та аргументованих доводів їх існування та подальше дискутування щодо їх виправданості та цілеспрямованості)	виставляється здобувачу вищої освіти, який досяг цілей завдання, виконав ефективно роль ділової гри тощо, продемонстрував здатність застосовувати знання на практиці, обґрунтовувати власну думку	4-3
	виставляється здобувачу вищої освіти, який частково досяг цілей завдання, виконав роль ділової гри тощо, продемонстрував здатність застосовувати знання на практиці, обґрунтовувати власну думку, проте припускався певних помилок	3-2
	виставляється здобувачу вищої освіти, який не досяг цілей завдання, частково виконав роль ділової гри тощо, не зміг застосувати знання на практиці, обґрунтовувати власну думку	1
Залікова робота	виставляється здобувачу вищої освіти, який протягом заліку відповів на 40 тестових питань з декількома варіантами відповідей і продемонстрував всебічні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу і вміє грамотно інтерпретувати одержані результати	40 тестових питань – 1 бал за кожне питання

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на основі проведення заліку. Завданням контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час вивчення зазначених тем.

Структура заліку: тестові завдання у кількості 40 питань з чотирма варіантами відповідей, де кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал, що сумарно складає 40 балів.

9. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання																	Залік	Сума	
Розділ 1								Розділ 2								Індивідуальне завдання			Всього
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Т 15	Т 16		60	40	100

3	4	4	4	4	3	4	4	3	4	4	4	4	4	4	3	Не передбаче но			
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	-----------------------	--	--	--

T1, T2 ... – теми розділів.

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача:

– проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);

– участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем використання сучасних освітніх технологій (з підготовкою есе, прес-релізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом);

– участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем використання сучасних освітніх технологій (в розробці анкетних форм, проведенні опитувань, підготовці та проведенні фокус-груп, обробці результатів дослідження, підготовці звіту, презентації результатів тощо, що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів).

Залік – 40 балів. Відповідно, максимальна кількість набраних балів по вивченню дисципліни складає 100 балів.

Оцінювання здійснюється відповідно до шкали ЗВО.

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 10 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю та самостійної роботи.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	Дворівнева шкала оцінювання
0– 49	не зараховано
50-100	зараховано

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Адміністративне право України. Підручник. / за заг.ред. О.В. Кузьменко. – Київ: ЮрінкомІнтер, 2025. – 700 с.
2. Бондар Т.В., Дзера О.В. Сімейне право України. – Київ: ЮрінкомІнтер, 2023. – 520 с.
3. Бортник В., Лісовський П., Лісовська Ю. Адміністративне право України. Воєнний режим, відповідальність, територіальна цілісність. – Київ: Кондор, 2024. – 300 с.
4. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина: навчальний посібник. 10-те видання. – Київ: Алерта, 2024. – 604 с.
5. Волощук О.Т., Грушко М.В., Колесник В.Ю. Кримінальне право зарубіжних країн. – Одеса: Фенікс, 2021. – 224 с.
6. Гетьман А.П. Екологічне право. – Харків: Право, 2024. – 1008 с.

7. Коломієць Ю.Ю., Ободовський О.В. Кримінальне право України. Особлива частина. – Київ: ЮрінкомІнтер, 2023. – 228 с.
8. Конституційне право зарубіжних країн. Академічний курс. – 13-те видання. – Київ: ЮрінкомІнтер, 2023. – 224 с.
9. Машков А.Д. Теорія держави і права. – Київ: Алерта, 2024. – 452 с.
10. Порівняльне правознавство у таблицях: навч. посіб. для юрид. ф-тів та закл. вищ. освіти / авт.-уклад.: О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. – 4-те вид., змін. – Харків: Право, 2021. – 164 с.
11. Слінько Т.М. Конституційне право України. – Харків: Право, 2024. – 672 с.
12. Спасибо-Фатєєва І.В. Цивільне право України. Частина загальна. – Харків: ЕКУС, 2024. – 568 с.
13. Спасибо-Фатєєва І.В. Цивільне право України. Особлива частина. – Харків: ЕКУС, 2025. – 592 с.
14. Трюхан О.А. Трудове право України. – Одеса: Гельветика, 2022. – 468 с.

Допоміжна література:

1. Конституційне право зарубіжних країн. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. – Київ: Центр навчальної літератури, 2022. – 206 с.
2. Петков С.В. Правознавство. Навчальний посібник. – Київ: КНТ, 2022. – 382 с.
3. Скакун О.Ф. Теорія держави і права. 4-те видання – Київ: Алерта, 2021. – 528 с.
4. Цивільне право України. Академічний курс. У двох томах. Том 1. Загальна частина. Підручник. / за ред. Шевченко Я.М. – Київ.: Ін Юре., 2003. – 645 с.
5. Шишка І.Р. Цивільне право в Україні. Ч. 1. Загальна частина. Підручник. – 4-те видання – Харків, 2025. – 948 с.

11. ПОСИЛАННЯ НА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ, ВІДЕО-ЛЕКЦІЇ, ІНШЕ МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Енциклопедія сучасної України. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=2657
2. Інститут світової політики. URL: <http://iwp.org.ua/ukr/>
3. Інтернет-портал законодавства ЄС. URL: <http://eur-lex.europa.eu>
4. Офіційний вебсайт Європейського Союзу. URL: <https://europa.eu>
5. Офіційний вебсайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

12. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ЗА ДЕННОЮ ФОРМОЮ В УМОВАХ ПОДОВЖЕННЯ ДІЇ ОБСТАВИН НЕПОБОРНОЇ СИЛИ

1. В умовах дії обставин непереборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/розпоряджень ректора/проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.
2. Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Правознавство», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=15098>.